

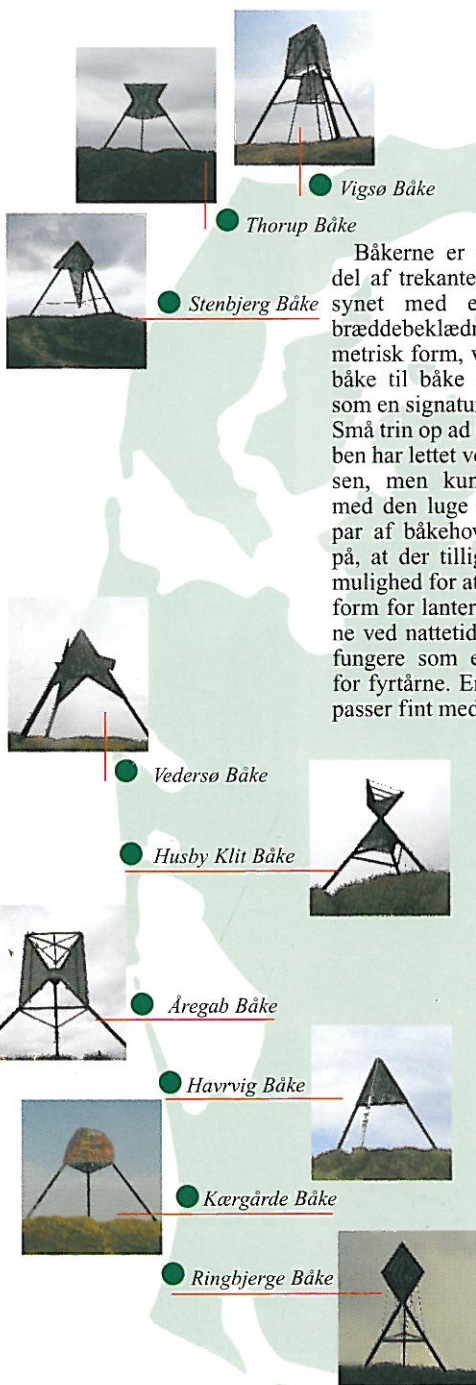
Fredning af 11 vestjyske sømærker

MAG.ART. ELISABETH BUCHWALD, SKOV- OG NATURSTYRELSEN

Skov- og Naturstyrelsens nyligt gennemførte fredning af ialt 11 sømærker, eller båker som de kaldes i fagsprog, er et eksempel på, hvorledes bygningsfredningsloven kan bruges til at frede andet end egentlige bygninger. I dette tilfælde en stribe ganske enkle trækonstruktioner med stor kulturhistorisk og – vil mange forhåbentlig mene – æstetisk værdi.

De op til 12 meter høje båker, der er placeret i de højeste klitter ned langs den jyske vestkyst, fra Skagen i nord til Blåvands Huk i syd, er kendt af de fleste Vestkystfarere som høje, meget skulpturelle, trebenede træskeletter med "hoveder" af forskellig form, der kan ses fra vand og land i en afstand af flere kilometer. Hvad de færreste kender er båkerne historie, der går helt tilbage til 1880'erne, hvor det daværende Klit- og Kystvæsen byggede en hel række sådanne sømærker ned langs den jyske vestkyst. Bag initiativet lå ønsket om ved en bedre afmærkning af Vestkysten at mindske det store antal strandinger, der fulgte i kølvandet på den kraftige stigning i sejladserne på Nordsøen i sidste halvdel af 1800-tallet. Hvor mange båker Vestkystsystemet oprindeligt har bestået af er ikke helt klart, men antallet har formentlig ligget på omkring 25.

De 11 fredede båker udgør således halvdelen af et samlet system af sømærker, som sammen med fyrtårnene og kystbyernes kirketårne skulle fortælle den sejlsende, præcis hvor ved Vestkysten han befandt sig.

● Båken Løkken - Vrå

betegnelse "båke", afledt af det tyske "baken" eller "bavn", der i middelalderlig sprogbrug var betegnelsen for en vedstabel, antændt som signalbål på et højtliggende sted.

Vestkystbåkerne, som alle på nær én i dag ejes af Farvandsvæsenet, har imidlertid i takt med udviklingen af stadig bedre navigationssystemer gradvist mistet deres betydning for søfarten og er i dag erklæret uden nautisk funktion. Flere af båkerne, der førhen blev tilset og vedligeholdet af lokale "båkepassere", er noget medtagne af vejr og vind, og en samlet istandsættelse af Vestkystbåkerne venter indenfor de nærmeste par år. Når denne er tilendebragt, vil man imidlertid have sikret et kulturhistorisk, men også arkitektonisk meget væsentligt element i det vestjyske kystlandskab, hvor båkerne sammen med de ti fredede redningsstationer for eftertiden tavst kan berette om det barske liv ved den lune-fulde Vestkyst.

Skov- og Naturstyrelsen har udsendt en folder om redningsstationer og sømærker langs den jyske vestkyst. Den fortæller om bygningstypernes historie, foruden at man i folderes kort finder markeringer af de fredede og bevarede, ældre redningsstationer samt fredede sømærker, eller båker som de kaldes i fagsproget. Folderen kan rekvireres hos Skov- og Naturstyrelsen telefon 39 47 20 00.